

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2026–2027/2028
(skrajne daty)
Rok akademicki 2027/2028

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Archeologia współczesności i przyszłość archeologii
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Humanistyczny
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii UR
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	III rok, 6 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr Sylwia Jędrzejewska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Sylwia Jędrzejewska

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
6			15						2

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

KONWERSATORIUM – ZALICZENIE Z OCENĄ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza ogólna w zakresie historii i geografii Europy Środkowej w XX w. oraz terminologii i podstaw metodologicznych archeologii

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zapoznanie studentów z wiedzą na temat materialnych śladów historii XX w., ze sposobami ich dokumentacji oraz analizy we współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin
C ₂	Zapoznanie studentów z wiedzą na temat społecznego znaczenia archeologii współczesności, jej miejsca w przywracaniu pamięci o miejscach i ludziach oraz wpływu na tworzenie narracji o nieodległej przeszłości
C ₃	Pobudzenie studentów do krytycznej refleksji nad stopniem przydatności badań archeologicznych do uzupełniania wiedzy o tzw. współczesnej przeszłości

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii współczesności w systemie nauk, jak też jej podstawową terminologię, teorię i metodologię oraz zakres współpracy interdyscyplinarnej w badaniach nad tzw. współczesną przeszłością	K_Wo1, K_Wo2
EK_02	Zna i rozumie główne kierunki rozwoju oraz najważniejsze osiągnięcia archeologii współczesności	K_Wo5
EK_03	Zna i rozumie metodykę archeologicznych badań terenowych, metody dokumentacji i konserwacji materiałów archeologicznych oraz ochrony dziedzictwa archeologicznego odnoszące się do śladów historii XX w.	K_Wo8
EK_04	Potrafi prowadzić dokumentację badań terenowych oraz selekcjonować, opisywać i dokumentować źródła archeologiczne związane ze śladami konfliktów i zbrodni XX w.	K_Uo1
EK_05	Potrafi w stopniu podstawowym formułować problemy badawcze, analizować i interpretować źródła dotyczące archeologii współczesności z wykorzystaniem właściwych metod i ujęć teoretycznych, jak też samodzielnie zdobywać wiedzę, sięgając do dostępnej literatury przedmiotu.	K_Uo2, K_Uo3, K_Uo4, K_Uo7
EK_06	Potrafi identyfikować zagrożenia dziedzictwa archeologicznego związanego z historią XX w. oraz formułować programy prospołecznych działań edukacyjnych w nurcie archeologii wspólnotowej	K_Uo8
EK_07	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i zasięgnięcia opinii ekspertów, a także podejmowania dyskusji w zakresie naukowej analizy i ochrony materialnych śladów tzw. współczesnej przeszłości na terenie środkowej Europy	K_Ko1, K_Ko2, K_Ko4

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

3.3 Treści programowe

A. Problematyka konwersatorium

Treści merytoryczne
Archeologia współczesności – wprowadzenie (historia kierunku, problemy teoretyczne i metodologiczne, specyfika organizacji i prowadzenia badań)
Archeologia konfliktów zbrojnych – Wielka Wojna – stan badań, charakter stanowisk i źródła nieruchome
Archeologia konfliktów zbrojnych – II wojna światowa – stan badań, charakter stanowisk i źródła nieruchome
Archeologia zbrodni – badania śladów zbrodni wojennych i politycznych XX w.
Rzeczy i ludzie – źródła ruchome w badaniach archeologicznych nad współczesną przeszłością
Społeczny wymiar archeologii współczesności – przywracanie pamięci, ochrona dziedzictwa, budowanie narracji o przeszłości

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład problemowy z prezentacją multimedialną, dyskusja na podstawie zadanej literatury

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA PISEMNA	KONWERSATORIUM
EK_02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA PISEMNA	KONWERSATORIUM
EK_03	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA PISEMNA	KONWERSATORIUM
EK_04	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA PISEMNA	KONWERSATORIUM
EK_05	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA PISEMNA	KONWERSATORIUM
EK_06	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	KONWERSATORIUM
EK_07	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	KONWERSATORIUM

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Aktywny udział w dyskusji podczas zajęć; praca pisemna na zadany temat
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	25
SUMA GODZIN	50
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

V. Buchli, G. Lucas. 2001. *Archaeologies of the Contemporary Past*, Londyn.

R. Harrison, J. Schofield. 2010. *After Modernity - Archaeological Approaches to the Contemporary Past*, Nowy Jork.

A. Zalewska (red.). 2016. *Archeologia współczesności*, Warszawa.

A. Gonzales-Ruibal. 2018. *An archaeology of the contemporary era*, London.

A. I. Zalewska, J. M. Scott, G. Kiarszys (red.) 2017. *The Materiality of Troubled Pasts. Archaeologies of Conflicts and Wars*. Warszawa – Szczecin.

C. Theune. 2018. *A shadow of war. Archaeological approaches to uncovering the darker sides of conflict from the 20th century*, Leiden.

O. Ławrynowicz, J. Żelazko (red.), *Archeologia totalitaryzmu. Ślady represji 1939–1956* (s. 169–184). Łódź.

G. Carr, H. Mytum (red.). 2012. *Cultural Heritage and Prisoners of War: Creativity behind Barbed Wire*. New York.

M. Trzeciński (red.). 2013. *Archeologia sądowa w teorii i praktyce*, Warszawa.

Literatura uzupełniająca:

2018 *Archaeology of the Contemporary Past. An Interview with Alfredo González-Ruibal, Thomas Kersting and Laurent Olivier*, *Forum Kritische Archäologie* 7.

A.I. Zalewska. 2017. *Archeologia czasów współczesnych i (nie)moc działania materialnych śladów Wielkiej Wojny w Polsce*, „Ochrona Zabytków” nr 2, s. 47-77.

K. Karski, D. Kobiałka. 2021. *Archaeology in the Shadow of Schindler’s List: Discovering the Materiality of Plaszow Camp*. *Journal of Contemporary Archaeology* 8 (1), s. 89-111

A.I. Zalewska, D. Cyngot, J. Czarnecki, G. Kiarszys. 2018. *Czysto ludzka sprawa? Archeologiczne przywracanie pamięci o trudnej przeszłości poprzez tropienie naturo-kulturowych przemian cmentarzy wojennych*, „Folia Praehistorica Posnaniensia”, t. 23, (2,9 ark. wyd.), s. 189-229.

A.I. Zalewska. 2019. *Materialne pozostałości konfliktów i zbrodni XX w. jako prowokacje do refleksji nad naturą związków przeszłości z teraźniejszością i przyszłością w: Materialne pozostałości konfliktów i zbrodni XX wieku w świetle*

najnowszych badań archeologicznych, red. H. Mik, W. Węglińska. Gdańsk, s. 159-182.

D. Kobiątka. 2018. Kreatywność za drutem kolczastym. Archeologia i sztuka okopowa z pierwszowojennego obozu jenieckiego w Czersku (woj. pomorskie), Folia Praehistorica Posnaniensia 23, s. 105-136.

M. Sabaciński. 2015. Relikty archeologiczne Wielkiej Wojny. Znikające dziedzictwo, poza nawiasem nauki i konserwatorstwa, Ochrona Zabytków 1, s. 131-140.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej